

L'HORA DE L'ATTAC

S'estén per Amèrica Llatina aquest moviment internacional alternatiu
contra la dictadura dels mercats financers

La història encara no ha acabat. Els mercats financers mouen un bilió i mig de dòlars per dia, però ni per això les societats han de posar en mans d'aquests mercats el seu propi destí. Les turbulències que sacsegen Amèrica Llatina no seran resoltes transferint el control de les economies al FMI. Per no creure en això, llatinoamericans que resisteixen al neoliberalisme estan construint, en diverses parts del continent, un moviment social nou. Es diu ATTAC. Va néixer a França el 1997. No pretén substituir les organitzacions i partits populars que ja existeixen, sinó estimular-los a fer el que moltes vegades la rutina aclaparadora del dia a dia ens impedeix: estudiar en profunditat la globalització i procurar les alternatives.

Iniciat el desembre de 1998, el moviment internacional ATTAC prova que és possible globalitzar el capital, però també la seva crítica; i que per les xarxes electròniques de comunicació circula la rebel·lia, més enllà de les ordres de compra d'accions i monedes. El desembre del 97, quan el «pensament únic» procurava presentar la crisi econòmica internacional com un fenomen restringit a l'Àsia, el diari *Le Monde Diplomatique* va llançar un editorial d'alerta i una proposta. «La mundialització del capital financer –deia– sotmet els pobles a un estat d'inseguretat generalitzada. El poder de les societats i dels estats –proseguia– està sent buidat en favor d'un 'estat supranacional', els instruments del qual són el FMI, el BM i l'organització Mundial del Comerç i l'OCDE.»

Per afrontar tal amenaça i evitar que «el món del pròxim segle es transformi en una selva en la qual els depredadors facin la llei, els pobles haurien de transformar «el desarmament del poder financer en un objectiu cívic major». El primer pas per fer-ho seria establir «la taxació de les rendes financeres». El diari va recuperar una antiga proposta del nord-americà James Tobin, premi nobel d'economia el 1972. Va suggerir instruir un impost de 0'1% sobre les

taxacions financeres internacionals. Servint-se d'estudis de l'ONU, va calcular que l'import recaptat (prop de 166 mil milions de dòlars per any) seria suficient per eliminar la misèria extrema a tot el planeta fins a l'inici del pròxim segle. I va anar més enllà: Per què no crear, a escala planetària, l'organització no governamental «Acció per una Taxa Tobin de Suport als Ciutadans (ATTAC)»?

La primera resposta favorable va sorgir a França mateix, on regna, des de la vaga general de 1995, un ambient de desconfiança en relació amb el neoliberalisme i de simpatia a les idees de resistència. Centenars de lectors de *Le Monde Diplomatique* van manifestar a través de cartes i missatges electrònics, el seu suport a l'ATTAC. El juliol de 1998 l'associació va ser llançada oficialment, amb suport polític i material dels moviments socials més actius. Un any després, va celebrar a París una primera trobada internacional, amb representants de més de 40 països. El seu creixement és sorprenent.

A partir de finals del 97 l'escenari internacional no ha cessat de modificar-se. Ningú no dubta ja que la crisi financera internacional és greu, ni que les seves conseqüències són encara imprevisibles. Les nacions ja atrapades per la fuga en massa de capitals sofreixen una recessió dramàtica, desvaloració i donació del patrimoni nacional, multiplicació de la desocupació i de la misèria. En aquests països, és suficient demanar l'aplicació futura d'un impost suau sobre els especuladors?

El moviment ATTAC pensa que la resposta és *¡no!* La seva plataforma política inclou, més enllà de l'impost d'una taxa als fluxos de capitals, un elenc d'objectius entre els quals figuren: controlar l'especulació internacional, impedir la generalització dels fons de pensió (la previsió social privada), i donar suport a la reivindicació de l'anul·lació general del deute públic dels països dependents i la utilització dels recursos alliberats a favor de les poblacions i del desenvolupament sostenible, la qual cosa molts

anomenen pagament del deute social i ecològic...

Disposat a acollir les diferents formes de resistència al neoliberalisme, l'ATTAC va transformant-se a poc a poc en un pol on bullen idees i experiències de lluita. Aquesta convergència és més visible a través d'Internet. Grups voluntaris de treball, que reuneixen desenes de participants ja han traduït el web a Internet de l'associació (www.attac.org) a sis idiomes (inclosos el castellà i el portuguès), i se n'estan fent cinc més. És possible inscriure's per participar en les diverses llistes de discussió i rebre o enviar, per correu electrònic, notícies i opinions que els «grans» mitjans de comunicació no publiquen. L'any passat van ser rellevants, per exemple, les campanyes per l'anul·lació del deute extern dels països del tercer món; les grans manifestacions europees contra la desocupació o la guerra de l'OTAN; la marxa que els camperols indis van organitzar per denunciar la devastació social provocada per l'obertura del seu país als productes agrícoles importats; les articulacions internacionals dels treballadors asiàtics contra els reajustaments ordenats pel FMI i a favor del manteniment dels drets socials; les accions de moviments socials llatinoamericans com el Moviment dels Sense Terra i l'Exèrcit Zapatista d'Alliberament Nacional.

A partir del principi de 1999, militants compromesos amb la resistència al neoliberalisme han constituït els primers nuclis de l'ATTAC a Amèrica Llatina. Al Brasil, on va començar primer, una sèrie de debats va reunir, el març, a Bernard Cassen, director de *Le Monde Diplomatique*, a personalitats lligades als moviments socials (com Juan Pedro Stédile del MST) i a la intel·lectualitat que es resisteix al «pensament únic» (entre altres, el geògraf Milton Santos). Sis mesos després, ja hi havia contactes en almenys uns altres deu països.

Quin paper tindran els nuclis de l'ATTAC que es formin? Francisco Whitaker, secretari executiu de la Comissió Brasileira de Justícia i Pau i primer propagador de l'ATTAC al Brasil, veu en les idees de l'associació força suficient per reencendre la vella flama. Segons ell, el moviment pot ser un espai de participació política per a milers de brasilers que

només volen canviar el món i el país: no combaten mandats parlamentaris, ni llocs a la direcció de partits o sindicats. Per complir aquest paper, els nuclis de l'ATTAC hauran de transformar-se en centres de debat i irradiació d'idees que desafin el «nou ordre». En comptes de disputar-se espai amb altres moviments socials, correspondria a l'associació relacionar-se permanentment amb ells i cridar la seva atenció cap a temes que, encara que oblidats enmig de les tasques quotidianes, són essencials per a la construcció d'un projecte de societat alternatiu. Aquest objectiu seria assolit més fàcilment si els nuclis també dialoguessin amb els intel·lectuals que mantenen, a part d'una producció activa, un esperit crític.

En un moment en el qual els governs de gairebé tot el continent apliquen alegrement retalls de despeses socials, la privatització de les empreses públiques, la transferència d'una parcel·la cada vegada major dels pressupostos per als creditors dels deutes externs i interns, cal aclarir que aquestes mesures *no són* inevitables. Si els destins dels nostres països han estat lligats als humors dels mercats financers, toca a les nostres societats rescatar-los. No es tracta d'una lluita vana. Juntament amb la crisi del neoliberalisme, creix la resistència a aquest sistema que va intentar resoldre els problemes de la humanitat promovent més desigualtat, en comptes de més justícia. Si el progrés tecnològic notable dels últims anys és una conquesta de tota la humanitat, els fruits de les noves tècniques també han de pertànyer a tots, i no a qui controla els diners.

Són somnis, per ara. Però, com diu una cançó brasilera, «el somni que es somnia junts és ja una realitat». En una època en la qual els poderosos procuren dir que tot té un preu, semblarà rara una invitació com a aquesta, que proposa treball gratuït i agradable, oportunitat de lluitar per una causa justa al costat de gent agradable, ocupació per a les hores que la televisió ens roba.

Cal subratllar, tanmateix, que l'oferta no és per a tothom. Per apuntar-s'hi és necessari creure que hi ha vida més enllà del neoliberalisme.

Antonio Martins, abp@ax.apc.org